

Grensoverschrijdende diensten op de interne markt: een belangrijke bijdrage aan economische en sociale samenhang

Studie

Samenvatting

De Europese eengemaakte markt heeft ongetwijfeld bijgedragen aan een grotere mate van welvaart en welzijn in heel Europa door het vrije verkeer van goederen, kapitaal, diensten en arbeidskrachten tussen de lidstaten te waarborgen. Deze studie is op de laatste twee aspecten gericht, met name de verlening van grensoverschrijdende diensten. Grensoverschrijdende diensten houden vaak in dat een persoon zelf de grens tussen lidstaten overschrijdt. Zulke diensten kunnen via een korte verplaatsing worden verleend of door werknemers gedurende een langere periode te detacheren. De detachering van werknemers om tijdelijk in het buitenland diensten te verlenen, is bij de richtlijnen van de Europese Unie gereguleerd. De regels beogen te voorzien in een duidelijk kader om eerlijke concurrentie en eerbiediging van de rechten van gedetacheerde werknemers te waarborgen, zodat zowel bedrijven als werknemers de door de interne markt geboden kansen volledig kunnen benutten. Een te strenge regelgeving zou echter als een marktbelemmering kunnen werken voor bedrijven met een lagere arbeidsproductiviteit.

Om mogelijke gevolgen van overregulering van de Europese dienstenmarkt aan te tonen, beoogt deze studie de waarde van grensoverschrijdende diensten voor economische en sociale samenhang in Europa te kwantificeren.

In 2014 waren ongeveer **10,9 miljoen banen** in de Europese Unie gebaseerd op de uitvoer van grensoverschrijdende diensten naar andere Europese lidstaten. Sinds 2000 is het totale aantal van grensoverschrijdende diensten afhankelijke werknemers nagenoeg verdubbeld. Terwijl de totale werkgelegenheid in de EU met 5,5 % is gegroeid, is van grensoverschrijdende diensten afhankelijke werkgelegenheid met 94 % toegenomen. Deze **bevordert dus duidelijk de groei van de werkgelegenheid in de EU.**

Hoewel kleinere Europese landen en lidstaten in Midden- en Oost-Europa zich – in vergelijking met hun totale beroepsbevolking – meer toeleggen op de markt voor grensoverschrijdende diensten, zijn de meeste van grensoverschrijdende diensten afhankelijke banen feitelijk in de EU-15-lidstaten te vinden. Ongeveer 74 % van de grensoverschrijdende banen bevinden zich in deze landen, waarbij het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Frankrijk de meeste werknemers in van grensoverschrijdende diensten afhankelijke banen tellen. Deze bevinding strookt met eerder onderzoek naar grensoverschrijdende diensten op grond van het aantal draagbare A1-documenten. Ruim 38 % van het aantal detacheringen van aldus ingeschreven werknemers vindt plaats tussen lidstaten met hoge lonen onderling. Uit deze twee resultaten blijkt dat de uitvoer van grensoverschrijdende diensten een **belangrijke economische factor in alle lidstaten** is. In absolute cijfers haalt het Verenigd Koninkrijk het meeste profijt uit de eengemaakte markt voor diensten in de EU. 1,7 miljoen van grensoverschrijdende diensten afhankelijke banen in het Verenigd Koninkrijk zouden door de brexit in gevaar kunnen komen.

Hoewel grensoverschrijdende diensten vaak met arbeidsintensieve taken werden geassocieerd, blijkt uit de studie dat van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten afhankelijke **banen in**

kennisintensieve dienstensectoren ongeveer evenveel zijn toegenomen als arbeidsintensieve taken. Van grensoverschrijdende diensten afhankelijke banen in kennisintensieve dienstensectoren zijn sinds 2000 met 77 % toegenomen. Ongeveer 4,2 % van de banen in kennisintensieve dienstensectoren in de EU-28 is afhankelijk van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten. Bovendien is de specifieke economische sector die het meest afhankelijk is van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten, de sector vrije beroepen en andere wetenschappelijke en technische diensten. Ongeveer 13,6 % van de banen in de sector in de EU-28 is afhankelijk van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten. Dit toont aan dat grensoverschrijdende diensten niet beperkt zijn tot arbeidsintensieve banen. Ze zijn ook van groot belang voor kennisintensieve banen in sectoren met hoge lonen.

Wat economische welvaart en werkgelegenheidsgroei betreft, komt een **duidelijk positief verband tussen grensoverschrijdende diensten en economische en werkgelegenheidsgroei** uit de studie naar voren. Landen met een groter aandeel grensoverschrijdende diensten hebben een veel grotere groei van de werkgelegenheid en het bbp opgetekend dan landen die minder actief waren op de markt voor grensoverschrijdende diensten. Met name werkgelegenheidsgroei hangt sterk samen met het aandeel van grensoverschrijdende diensten afhankelijke banen in de economie. Als een land zijn aandeel van grensoverschrijdende diensten afhankelijke werkgelegenheid met 1 % vergroot, zal de totale werkgelegenheid naar verwachting met 0,013 % toenemen.

Het **positieve effect van grensoverschrijdende diensten** is niet alleen **in de economie in haar geheel te zien, maar ook in de kennisintensieve dienstensectoren.** Landen met een groter aandeel van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten afhankelijke kennisintensieve banen hebben een grotere werkgelegenheidsgroei in de kennisintensieve dienstensector opgetekend dan andere landen.

Een statistische analyse toont verder het positieve verband tussen het aandeel grensoverschrijdende diensten en economische groei aan. Een afname van het aandeel grensoverschrijdende diensten met 1 % zou het totale bbp in de EU-28 met ongeveer 8 miljard EUR kunnen verlagen. Dit effect is echter gebaseerd op de veronderstelling dat van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten afhankelijke banen zouden kunnen worden vervangen door de binnenlandse vraag naar werknemers die momenteel in bedrijfstakken voor de uitvoer van diensten werkzaam zijn waardoor de totale werkgelegenheid dus constant wordt gehouden. Met een totaal van 10,9 miljoen van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten afhankelijke werknemers zullen de economische effecten van een strenger regelgevend kader voor de uitvoer van grensoverschrijdende diensten waarschijnlijk significant groter zijn. In 2014 **bedroeg de totale toegevoegde waarde van de banen die van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten afhankelijk zijn ongeveer 625 miljard EUR in de EU-28.**

Aangezien er nog steeds een positief effect van het aandeel grensoverschrijdende diensten is terwijl de werkgelegenheid constant blijft, kan ervan worden uitgegaan dat banen in sectoren die hun diensten grensoverschrijdend uitvoeren een grotere positieve impact op het nationale bbp lijken te hebben dan de gemiddelde baan in de economie in haar geheel.

Uit de studie blijkt ook dat er een **positief verband tussen het aandeel grensoverschrijdende diensten en indicatoren van sociale samenhang** is. In landen met een groter aandeel grensoverschrijdende diensten is het percentage mensen dat een risico loopt op armoede en sociale uitsluiting gemiddeld lager. Ook hangt de gemiddelde mate van geluk en tevredenheid met het leven positief samen met het aandeel van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten afhankelijke

banen. Een groter aandeel van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten afhankelijke werkgelegenheid lijkt bijgevolg **het geluk van de gemiddelde persoon in de economie te vergroten**.

De effecten van het aandeel van de uitvoer van grensoverschrijdende diensten afhankelijke werkgelegenheid op sociale samenhang zijn significant, maar eerder klein in absolute cijfers. Een toename van 1 % van het aandeel grensoverschrijdende diensten verhoogt de "tevredenheidsindex" met 0,0086 punten op een schaal van 1 tot 4 punten. Aangezien de eerder verkregen resultaten echter aantonen dat grensoverschrijdende diensten een belangrijke motor zijn voor de groei van de totale werkgelegenheid, moet rekening worden gehouden met de positieve effecten van het creëren van banen en van werkzekerheid bij het beoordelen van het belang van grensoverschrijdende diensten voor sociale samenhang.

Bijgevolg kan een duidelijk positief verband tussen de uitvoer van grensoverschrijdende diensten en sociale samenhang, economische groei en met name werkgelegenheidsgroei worden vastgesteld. De integratie van grensoverschrijdende waardeketens in dienstensectoren kan dus worden omschreven als een **belangrijke motor voor de Europese economie**.

De harmonisatie van goede levensomstandigheden in de EU is een belangrijke factor voor de maatschappij in de EU. Ter ondersteuning van deze doelstelling moet de Europese eengemaakte markt voor diensten zo worden opgezet dat de verschillen tussen individuele landen niet te groot zijn. Een te strenge regelgeving over het kunnen verlenen van grensoverschrijdende diensten zou echter een averechts effect kunnen hebben op de harmonisatie van levensomstandigheden in de lidstaten door economische en werkgelegenheidsgroei in de weg te staan.

Hoewel het regelgevend kader de rechten en goede arbeidsomstandigheden van werknemers in van grensoverschrijdende diensten afhankelijke banen moet waarborgen, zou buitensporige regelgeving die de verlening van grensoverschrijdende diensten ernstig belemmert, moeten worden vermeden. De in deze studie gebruikte gegevens tonen aan dat verschillende economische sectoren in verschillende mate afhankelijk zijn van grensoverschrijdende diensten en dat regels voor de uitvoer van diensten in de EU dus verschillende effecten op economische activiteiten kunnen hebben. In doeltreffende regelgeving inzake grensoverschrijdende diensten zou met deze verschillen rekening moeten worden gehouden. Door **regels alleen toe te passen op dienstensectoren waar passende regelgeving is vereist**, kan de eengemaakte markt veel efficiënter zijn.